

НАУКОВА ШКОЛА «СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ

Засновник наукової школи соціальної медицини та організації охорони здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.

Горбачевського – кандидат медичних наук, відмінник охорони здоров'я, доцент **Клавдія Гаврилівна Горшукова**. Продовжили традиції наукової школи к. мед. н., доц. Георгій Гаврилович Конопелько, д-р мед. н., проф. Олександр Макарович Голяченко.

Керівник наукової школи соціальної медицини та організації охорони здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.

Горбачевського з 2003 р. – д-р мед. наук, професор **Аркадій Гаврилович Шульгай**, проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи.

До складу наукової школи соціальної медицини та організації охорони здоров'я входять: проф. Сатурська Ганна Степанівна – завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, гарант освітньо-наукової програми «Медицина» спеціальності 222 «Медицина», проф. Теренда Наталія Олександрівна – гарант освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я» спеціальності 229 «Громадське здоров'я», доц. Панчишин Наталія Ярославівна, доц. Романюк Любов Миколаївна, доц. Литвинова Ольга Несторівна, доц. Смірнова Валентина Леонідівна, доц. Романюк Ніна Євгенівна, доц. Петрашик Юрій Миколайович, доц. Слободян Наталія Олександрівна, доц. Трущенко Людмила Вікторівна, доц. Запорожан Лариса Петрівна.

Доцент К.Г. Горшукова обіймала посади завідувача кафедри соціальної гігієни і організації охорони здоров'я з дня заснування Тернопільського державного медичного інституту (1958 р.) по 1972 р. та доцента цієї кафедри у 1972-1975 рр.

К.Г. Горшукова у 1932 році закінчила 2-й Московський медичний інститут (лікувально-профілактичний факультет), працювала практичним лікарем, організатором медичного обслуговування робітників промислових підприємств (м. Орел). У 1952 році закінчила аспірантуру при кафедрі організації охорони здоров'я Центрального інституту вдосконалення лікарів (м. Москва) і успішно захистила кандидатську дисертацію. В 1953-1954 рр. – асистент кафедри організації охорони здоров'я Івановського державного медичного інституту. З січня 1955 року по серпень 1958 року – завідувач кафедри організації охорони здоров'я медичного інституту у м. Іваново, в цьому ж році присвоєно вчене звання доцента.

Доц. К.Г. Горшукова (1959 р.)

Цікавими фактами її біографії є нагородження у 1945 році Президією Верховної Ради тодішнього СРСР медаллю «Відмінник охорони здоров'я» та медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.».

К.Г. Горшукова читає лекцію для студентів Тернопільського державного медичного інституту

З перших днів роботи у Тернопільського державного медичного інституту брала активну участь в організації кафедри соціальної гігієни і організації охорони здоров'я, в результаті чого в перший рік були створені необхідні умови для проведення навчальної та науково-дослідної діяльності.

Доцент К.Г. Горшукова успішно займалася науково-дослідною роботою, зокрема досліджувала організаційні, наукові та практичні аспекти профілактики в діяльності дільничного лікаря-терапевта, організації медичного обслуговування робітників промислових підприємств, а також вивчала основні параметри динаміки фізичного розвитку населення різних соціальних прошарків і вікових груп.

Методична нарада кафедри соціальної гігієни і організації охорони здоров'я (друга зліва – доц. Горшукова К.Г., третій зліва – доц. Конопелько Г.Г.).

Під її керівництвом і за безпосередньої участі науковців кафедри соціальної гігієни і організації охорони здоров'я вивчаються питання управління профілактикою на лікарській дільниці, здійснюється пошук нових оптимальних форм профілактичної роботи лікарів первинної ланки. Активно розробляються нові методи ефективного управління профілактикою на міській і сільській лікарській дільниці.

Розроблені кафедрою схеми управління профілактикою на лікарській дільниці та результати оригінального дослідження динаміки фізичного розвитку населення Тернопільської області, знайшли своє відображення в методичному листі МОЗ України. Вона автор 48 наукових робіт з актуальних питань соціальної гігієни і організації охорони здоров'я.

К.Г. Горшукова проводила велику роботу з удосконалення методів викладання соціальної гігієни і організації охорони здоров'я. За її участю створено комплекс необхідної навчальної і навчально-методичної літератури. У 1972 році Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ тодішнього СРСР затвердив розроблені кафедрою навчальні програми з історії медицини, соціальної гігієни і організації охорони здоров'я для студентів лікувальних, педіатричних та санітарно-гігієнічних факультетів медичних інститутів. Ці програми були визнані опорними для кафедр соціальної гігієни і організації охорони здоров'я вищих медичних закладів на теренах тодішнього СРСР.

Особливої уваги заслуговує і плідна співпраця К.Г. Горшукової із місцевими органами управління та закладами практичної охорони здоров'я Тернопільщини. Доцент К.Г. Горшукова довгий час очолювала комітет допомоги органам охорони здоров'я Тернопільської області та раду по підборі медичних кадрів і наукової організації праці Тернопільського обласного відділу охорони здоров'я.

У 1972 році, після виходу на пенсію доц. К.Г. Горшукової, продовжувачем науково-дослідної школи «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я», а водночас і завідувачем кафедри став доц. **Георгій**

Гаврилович Конопелько (з 1967 року), який одночасно обіймав посаду заступника декана, а потім і декана лікувального факультету.

Доц. Конопелько Г.Г.

Конопелько Георгій Гаврилович працював на кафедрі соціальної гігієни і організації охорони здоров'я та історії медицини з 1958 р. – асистент, 1964 р. – доцент.

Г.Г. Конопелько був керівником секції соціальної гігієни і організації охорони здоров'я обласного товариства гігієністів, членом товариства із розповсюдження наукових знань.

Під науковим керівництвом Конопелько Г.Г. вивчались соціально-гігієнічні аспекти працездатності і здоров'я інвалідів та осіб пенсійного віку, та обсяг, зміст і організація праці лікарів з гігієни харчування міської санепідстанцій. Нововведення по розробці формул розрахунку кількості штатних лікарських посад з гігієни харчування лягла в основу виконання та захист кандидатської дисертації Калагіревої Л.М.

Нове обладнання кафедри 1964 рік

На кафедрі впроваджували різні форми програмованого контролю рівня підготовки студентів до практичних занять та застосовували мікроелектронну техніку.

На кафедрі під керівництвом доц. Г.Г. Конопелька проводився курс цивільної оборони

Співробітники кафедри також аналізували діяльність сільських дільничних лікарень та фельдшерсько-акушерських пунктів Тернопільщини та розробляли заходи щодо її оптимізації, читали населенню лекції на актуальні медичні теми.

За матеріалами аналізу роботи закладів охорони роботи Тернопільщини та Хмельниччини під керівництвом Г.Г. Конопелька проводились науково-практичні конференції для організаторів охорони здоров'я. За активної участі Г.Г. Конопелька ще у 70-х роках, були організовані постійно діючі школи для керівників закладів охорони здоров'я низки областей.

Учасники постійно діючі школи для керівників закладів охорони здоров'я Тернопільської та Хмельницької областей

Учасники науково-практичної конференції з питань організації охорони здоров'я та історії медицини (1976 рік)

За його ініціативою також щорічно проводились студентські науково-практичні конференції з питань організації охорони здоров'я та історії медицини. Крім організації охорони здоров'я доц. Г.Г. Конопелько блискуче викладав курс історії медицини.

Г.Г. Конопелько з лаборантами Н.А. Куліковою та Н.І. Плющ оформляє стенд з історії медицини

З 1980 року колектив кафедри, на чолі із Г.Г. Конопелько очолив організацію музею історії інституту і з цим завданням успішно впорався. Музей було відкрито до 25-річчя вузу – 12 квітня 1982 року.

Відкриття музею історії Тернопільського медичного інституту (1982 рік)

У 2002 році доцент Г.Г. Конопелько разом з проф. А.О. Голяченком видали навчальний посібник для студентів «Історія медицини та фармації України на світовому тлі».

Нагородження ювілейною медаллю доц. Конопелька Г.Г.

К. мед. н., доцент Георгій Гаврилович Конопелько був нагороджений у 1970р. медаллю «За доблестный труд», у 1984 р. – медаллю «Ветеран праці». Приймав активну участь у громадському та політичному житті інституту. У 1984 році доц. Г.Г. Конопелько активно приймав участь у організованому експерименті із суцільної диспансеризації сільського населення.

З 1983 по 2003 рр. **Олександр Макарович Голяченко** очолював кафедру соціальної гігієни та організації охорони здоров'я Тернопільського медичного інституту, (яка з 2019 р. перейменована на «[Громадського здоров'я та управління охороною здоров'я](#)»); з 2003 по 2021 рр. – професор цієї кафедри. Під час перебування на посаді завідувача кафедри О.М. Голяченко сформував дружний колектив науковців і педагогів, забезпечив створення методичної та матеріальної бази педагогічного процесу.

Проф. Голяченко О.М.

Під час навчання в інституті мав тривалу зустріч з одним із основоположників земської медицини в Росії, депутатом II Державної думи (1906 р., фракція кадетів) академіком З.Г. Френкелем, яка справила величезний вплив на формування світогляду Олександра Макаровича.

За рекомендацією професора Л.Г. Лекарева О.М. Голяченко навчався в аспірантурі Вінницького медичного інституту, після закінчення якої в 1967 р. захистив кандидатську дисертацію, присвячену історії розвитку лікарняної справи в Україні (1864–1964) та працював на кафедрі.

З 1972 р. по 1977 р. працював лікарем-методистом Калинівської центральної районної лікарні, з 1977 р. по 1983 р. – заступником головного лікаря з оргметодроботи Вінницької обласної лікарні. Під час роботи створює потужну науково-інформаційну лабораторію з питань організації та управління охороною здоров'я.

О.М. Голяченко готує докторську дисертацію, присвячену соціально-гігієнічним проблемам організації доступної лікарської допомоги жителям села. У ці роки О.М. Голяченко завершує цикл робіт, присвячених усім етапам організації медичної допомоги: «Центральная районная больница» (1977 р.), «Фельдшерско-акушерский пункт» (1982 р.), «Управление многопрофильной больницей» (1984 р.), «Сельская врачебная амбулатория» (1985 р.).

Свою наукову роботу в Тернополі О.М. Голяченко починає із проведення широкомасштабного експерименту з впровадження моделі суцільної диспансеризації на базі Козівського району Тернопільської області. Експеримент завершується розробкою нормативів суцільної диспансеризації, які затверджуються МОЗ України, його хід демонструється на ВДНГ СРСР.

У 1983 р. О. Голяченко організовує в інституті курс удосконалення медичних статистиків України.

У 1997 р. О.М. Голяченко разом із тодішнім Міністром охорони здоров'я А. Сердюком та начальником управління охорони здоров'я О. Приходським публікує перший український підручник із соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я.

У 1999 році з ініціативи Олександра Макаровича було засновано журнал «Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України», у якому

він тривалий час був відповідальним редактором журналу.

На 2002 р. припадає знайомство О.М. Голяченка із видатним українським істориком медицини Я. Ганіткевичем. Результатом їхньої співпраці став вихід першого українського підручника з історії медицини в 2004 р.

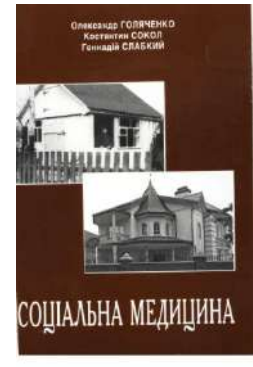
З 2014 по 2017 рік проф. О.М. Голяченко очолював навчально-науковий інститут медико-біологічних проблем ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України».

Проф. Голяченко О.М. на засіданні Вченої ради ННІ медико-біологічних проблем (2015 р.)

Під його керівництвом було закладено основи відновлення і потужного розвитку вітчизняної соціальної медицини та організації охорони здоров'я.

Завдяки невтомній праці професора О.М. Голяченка, країна отримала тисячі спеціалістів медичної сфери, організаторів охорони здоров'я, які працюють в усіх регіонах України.

Олександр Макарович передав наступним поколінням неоціненний спадок, який включає фундаментальні наукові праці з проблем управління охороною здоров'я, історії медицини. Опублікував понад 300 наукових праць, у тому числі монографій та підручників, зокрема «Лікарі Тернопільщини» (2000), «Лікарі Вінниччини» (2004), «Українська здорова охорона: чутки про смерть неперебільшені» (2008), «Соціальна медицина» (2009), «Вибрані праці» (2010), «Реформа охорони здоров'я в Україні: як вийти з кризи» (2010), «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я» (2011), «Актуальні проблеми здоров'я української людності» (2012), «Математичне моделювання процесів управління охороною здоров'я» (2015).

Першим аспірантом О.М. Голяченка на кафедрі соціальної медицини була В.Л. Смірнова, яка зробила вагомий внесок у наукові дослідження колективу, захистила кандидатську дисертацію (у 1992 р.), у 2006 р. отримала звання доцента, згодом стала відповідальною за наукову роботу кафедри.

Під керівництвом та консультуванням професора О.М. Голяченка підготовлено наукову школу з 10 кандидатів наук, які активно продовжують втілення ідей учителя у життя.

Професор О.М. Голяченко успішно поєднував навчальну та наукову діяльність з науково-організаційною, науково-видавничою і громадською.

Доктор медичних наук, професор **Шульгай Аркадій Гаврилович**, примножив визначні здобутки та продовжив славні традиції наукової школи соціальної медицини та організації охорони здоров'я. Проф. Шульгай А.Г. очолив кафедру соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я у липні 2003 року (у 2003 році – доцент, у 2006 році – д-р мед. наук, у 2007 році – професор кафедри).

Проф. Шульгай А.Г.

Сфера наукових інтересів проф. А.Г. Шульгаєв включає широке коло наукових інтересів, а саме: організаційно-методичне забезпечення лікарів загальної практики сімейної медицини, проблеми громадського здоров'я та шляхи їх вирішення, вивчення закономірностей морфофункціональних змін судинного русла тонкої і товстої кишки при механічній жовтяниці та різних способах її корекції.

Завдяки зусиллям проф. А.Г. Шульгаєв в осінньому семестрі 2003-2004 навчального року з метою оптимізації навчального процесу був створений комп'ютерний клас. В ньому мають змогу удосконалювати свої знання не лише студенти, а й лікарі-курсанти та лікарі-інтерни, які вивчають методи обробки статистичної інформації.

У 2010 р. колектив кафедри у повному складі на чолі з куратором робочих груп проф. Шульгаєв А.Г. приймав активну участь у міжвідомчій комісії з реформування, структуризації медичної галузі та вироблення концепції розвитку охорони здоров'я Тернопільської області. Робочими групами було проведено аналіз стану охорони здоров'я в Тернопільській області та розроблено проект концепції реформування і структуризації медичної галузі в нашому регіоні. Окремі результати досліджень по реформуванню охорони здоров'я знайшли своє відображення у книзі «Гіпертонічна хвороба, інфаркт міокарда. Соціально-медичне дослідження» (автори К.М. Сокіл, А. Г. Шульгаєв).

Велику роботу проф. А.Г. Шульгаєв здійснює як організатор наукових проєктів, беручи активну участь у міжнародних наукових програмах, проходить стажування у закордонних наукових центрах. Так, у 2018 р. проректор з науково-педагогічної роботи проф. А.Г. Шульгаєв у складі делегації розробників стандарту вищої освіти за спеціальністю «Громадське здоров'я» вивчав питання організації та реалізації освітніх програм «Громадського здоров'я» в університетах Німеччини та Великої Британії.

Проф. Шульгай А.Г. у складі делегації розробників стандарту вищої освіти за спеціальністю «Громадське здоров'я» в Україні (Лондон, Великобританія, 2018 р.)

Візит проф. Шульгай А.Г. у London School of Hygiene & Tropical Medicine та у Imperial College London (2018 р.)

Отриманий досвід було покладено в основу розробки освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я» для навчання магістрів зі спеціальності «Громадське здоров'я».

Проф. А. Г. Шульгай у складі делегації розробників стандарту вищої освіти в Університеті фінансів та менеджменту (м. Франкфурт-на-Майні, 2018 р.)

У 2019 р. проф. А.Г. Шульгай приймав участь в Україно-швейцарському проекті “Розвиток медичної освіти” за підтримки МОЗ України і Швейцарського бюро співробітництва та розвитку.

Учасники Осінньої школи з медичної освіти, організованої Україно-швейцарським проектом “Розвиток медичної освіти” за підтримки МОЗ України і Швейцарського бюро співробітництва та розвитку (2019 р.)

Проф. Шульгай Аркадій Гаврилович у 2021р. в ТНМУ започаткував реалізацію проекту Програми ЄС Erasmus+ «Building Academic Capacity in Global Health in the Eastern Europe – Central Asia Region (BACE)» – «Нарощування академічних можливостей у галузі глобального здоров'я в регіоні Східна Європа – Центральна Азія», який спрямований на створення або модернізацію освітніх програм у галузі охорони здоров'я і навколишнього середовища, модернізацію врядування закладів вищої освіти та сприятиме зміцненню зв'язків між ЗВО України та інших країн Євразійського континенту і світу.

25 червня 2021 року відбулося Перше установче засідання співзасновників Євразійського альянсу з глобального здоров'я, важливими завданнями якого є нарощування потужностей академічного та наукового потенціалу учасників цього альянсу. Рівноправними партнерами ТНМУ у створенні цього альянсу є Києво-Могилянська Академія, Україна, а також університети та заклади громадського та глобального здоров'я Німеччини, Норвегії, Грузії, Казахстану.

Участь ректора ТНМУ проф. Корди М.М., проф. Шульгая А.Г. та проф. Сатурської Г.С. в Першому установочому засіданні співзасновників Євразійського альянсу з глобального здоров'я (2020 р.)

Багато творчих і фізичних сил Аркадій Гаврилович віддає також громадським справам. З 1995 до 2008 року був незмінним головою профкому Тернопільської державної медичної академії, потім – університету. У 2006 році Аркадій Гаврилович став деканом факультету післядипломної освіти університету, виконуючи водночас й обов'язки завідувача кафедри соціальної медицини. Переведений на посаду декана медичного факультету у лютому 2007 р., де трудився на цій посаді понад сім років. З червня 2014 року призначений проректором з науково-педагогічної роботи ТДМУ. Після передчасної смерті ректора ТДМУ, члена-кореспондента НАМН України, професора Л.Я. Ковальчука з жовтня 2014 року і до 23 лютого 2015 року професор А.Г. Шульгай виконував обов'язки ректора університету.

У 2009 р. завідувач кафедри, д-р. мед. наук, проф. Шульгай А.Г. нагороджений Урядовою нагородою – Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України та медаллю за вагомий внесок у забезпечення реалізації державної політики у галузі освіти і науки, підготовку висококваліфікованих фахівців, сумлінну працю та високий професіоналізм, а також нагороджений почесними грамотами Кабінету Міністрів України та МОЗ України, подякою МОЗ України, ЦК профспілки України, грамотами Тернопільської обласної державної адміністрації та обласної ради.

Під керівництвом проф. А.Г. Шульгая виконано та захищено 4 дисертаційні роботи на звання кандидата медичних наук (Мокра А. П., Стоян Н.О., Кіцак Я.М., Левків М.О.), та 2 дисертаційні роботи на звання доктора медичних наук (Теренда Н.О., Татарчук Л.В.). Також проф. А.Г. Шульгай продовжує керівництво дослідженнями молодих науковців з актуальних проблем громадського здоров'я.

Проф. Шульгай Аркадій Гаврилович – член видавничої ради ЦМК МОЗ України, член науково-методичної ради МОЗ України, член спеціалізованої вченої ради Д 58.601.01 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) медичних та біологічних наук за спеціальностями 14.01.03 «Хірургія», 14.03.01 «Нормальна анатомія» (медичні та біологічні) та 14.03.04 «Патологічна фізіологія» (медичні).

У науковому доробку проф. А.Г. Шульгая: понад 250 наукових праць, серед яких з них 8 статей опубліковано у журналах, що входять до наукометричної бази SCOPUS, 23 патенти на винаходи, 1 навчальний підручник, 3 навчальних посібники, 3 монографії, 1 компакт-диск.

Проф. Сатурська Ганна Степанівна очолює кафедру з 2014 р. (з 2013 р. – доцент, з 2016 р. – д-р мед. наук, з 2019 р. – професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я).

Проф. Сатурська Г.С.

Сфера наукових інтересів включає проблематику громадського здоров'я в Україні, методи та принципи математичного моделювання процесів управління охороною здоров'я, сучасні підходи до управління якості медичної допомоги та підготовки спеціалістів медичної галузі, медико-соціальні аспекти та патогенетичні закономірності розвитку патологічних процесів за умов дії надзвичайних факторів на організм, сучасні принципи їх корекції та превентивні заходи.

Проф. Сатурська Ганна Степанівна є гарантом освітньо-наукової програми спеціальності 222 «Медицина», підготувала до захисту одного магістра зі спеціальності «Громадське здоров'я» та працює над підготовкою ще п'яти магістрів з даної спеціальності.

Під керівництвом проф. Сатурської Г.С. активно здійснювалася міжнародна співпраця із навчальними закладами Європи та Канади.

У травні 2018 р. в рамках спільного канадсько-українського курсу «Global Health» завдяки співпраці ТНМУ та Університету МакЮена (Канада) проф. Сатурська Г.С. разом із доц. Ю. Петрашиком ознайомили студентів двох ЗВО з альтернативними системами охорони здоров'я, регіональними лікувально-профілактичними та спеціалізованими закладами охорони здоров'я м. Тернополя та Тернопільської області.

Проф. Сатурська Г.С. та доц. Ю. Петрашик із студентами канадсько-українського курсу «Global Health» (2018 р.)

З 24 вересня по 7 жовтня 2018 року проф. Сатурська Г.С. та доц. Петрашик Ю.М. у складі делегації від Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського відвідали університет МакЮен (Едмонтон, Канада) з метою зміцнення співпраці між ТДМУ і факультетом медсестринства Університету Гранта МакЮена (Едмонтон, Канада) та продовження програм академічних обмінів викладачами і студентами.

*Проф. Сатурська Г.С. та доц. Петрашик Ю.М. під час візиту до
Університету Гранта МакЮена (Едмонтон, Канада)*

Під час зустрічі з директором Українського центру ресурсів і розвитку (Ukrainian Resource and Development Centre, MacEwan University) Юрієм Конкіном, деканом факультету медсестринства Університету МакЮена Вінсом Селйерсом (Vince Salyers) та викладачами цього факультету було обговорено перспективи подальшої співпраці між ТДМУ та Університетом МакЮена щодо спільного канадсько-українського навчального курсу «Global Health», який в подальшому було проведено на базі ТНМУ у травні 2019 р.

Зустріч проф. Сатурської Г.С. та доц. Петрашика Ю.М. з проф. Шанті Джонсон, деканом Школи громадського здоров'я Університету Альберти, та Рут Вольф, директором програм Школи громадського здоров'я Університету Альберти

У 2019 р. проф. Г.С. Сатурська проходила міжнародне стажування у Талліні (Естонія) та у Гродненському державному університеті імені Янки Купали (Республіка Білорусь), де взяла участь у низці тренінгів та семінарів щодо впровадження Цілей Сталого Розвитку в освітній процес, реалізованих завдяки участі ТНМУ у Балтійській Університетській Програмі.

Проф. Ганна Сатурська та проф. Лариса Федонюк з організаторами семінару Балтійської Університетської програми Шепердом Урджіном (Швеція) та Тетяною Поляєвою (Естонія) (2019 р.)

Проф. Сатурська Г.С. 25-30 жовтня 2019 року разом зі студентами 6-го курсу медичного факультету взяла участь у Всесвітньому Саміті охорони здоров'я – 2019 (WORLD HEALTH SUMMIT – 2019) та у сателітному міжнародному форумі: 2-ому симпозиумі охорони здоров'я Німеччини та Східної Європи (2nd German-East European Healthcare Symposium), присвяченому актуальній темі громадського здоров'я „Комплексна охорона здоров'я - поліпшення якості життя”, який відбувся під егідою Німецької асоціації східного бізнесу (German Eastern Business Association) та Німецького альянсу охорони здоров'я (German Health Alliance). Студенти мали можливість презентувати свої наукові роботи на актуальні теми громадського здоров'я на Міжнародному симпозиумі молодих науковців з питань Глобального здоров'я, який відбувся на базі Акконського гуманітарного університету в Берліні за підтримки Федерального міністерства охорони здоров'я Німеччини, Інституту досліджень і міжнародної співпраці та Форуму Коха-Мечнікова.

Також у 2019 р. проф. Сатурська Г.С. прочитала лекції для студентів факультету безпеки здоров'я Університету безпеки в Познані в рамках міжнародної програми Erasmus+, а в 2022 р. провела спільні лекції та панельні дискусії з навчального курсу «Глобальне здоров'я» для студентів та аспірантів ТНМУ та Ахенського університету (м. Аахен, Німеччина)

У науковому доробку проф. Сатурської Г.С. більше 130 друкованих праць, зокрема 2 патенти на корисні моделі, 2 навчальних посібники та інформаційний лист, 3 статті у журналах, що входять до наукометричної бази SCOPUS.

Проф. Теренда Наталія Олександрівна працює на кафедрі громадського здоров'я та управління охороною здоров'я з 2002 р. – асистент, з 2008 р. – старший викладач, з 2012 р. – доцент, з 2019 р. – д-р мед. н., з 2021 р. – професор.

Проф. Теренда Н.О.

Сфера наукових інтересів охоплює різні напрямки питань громадського здоров'я, вивчення організації надання медичної допомоги пацієнтам з серцево-судинною патологією, кадрове забезпечення системи охорони здоров'я

України, основні тенденції захворюваності населення, питання історичного розвитку медицини в Україні та світі.

Проф. Теренда Н.О. активно працювала над розробкою та запровадженням спеціальності «Громадське здоров'я» в Тернопільському національному медичному університеті, член робочої групи щодо розробки іспиту Крок 2 з громадського здоров'я, рецензент тестових завдань для іспиту Крок 2 з громадського здоров'я, Гарант освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я» спеціальності 229 «Громадське здоров'я». Підготувала 7 магістрів з даної спеціальності.

З 2005 року проф. Теренда Н.О. виконує обов'язки відповідального секретаря журналу «Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України».

У науковому доробку проф. Теренди Н.О. більше 100 друкованих праць, з них 4 у журналах, що входять до наукометричної бази SCOPUS.

Наукова діяльність кафедри нерозривно пов'язана з практичною системою охорони здоров'я. Науковці школи соціальної медицини та організації охорони здоров'я з перших днів заснування кафедри вивчали стан здоров'я населення Тернопільської області, надавали практичні рекомендації з організації надання медичної допомоги. Науковцями були визначені соціально-медичні закономірності інвалідності в Україні; теоретично обґрунтовано та випробувано в експерименті систему суцільної диспансеризації в сільській місцевості; обґрунтовано теоретичні засади організації української системи охорони здоров'я в умовах ринку; розроблено основні засади, теоретичні положення і визначення економіки охорони здоров'я як науки та обґрунтовано її проблеми в умовах української системи охорони здоров'я; встановлено соціально-медичні закономірності доступності лікарської допомоги для сільського населення; розроблено та впроваджено в практику систему інформаційного забезпечення управління охороною здоров'я на базовому рівні та на рівні регіону; обґрунтовано методологію та методику ціноутворення в системі медичної допомоги України на етапі переходу до ринку; обґрунтовано оптимальну систему медичної допомоги хворим гіпертонічною хворобою у сільській місцевості з урахуванням її соціальних і економічних аспектів; відтворено історію української медицини від найдавніших часів до наших днів, ідентифіковано її як історичне і наукове явище, показано здобутки українських медиків на світовому тлі.

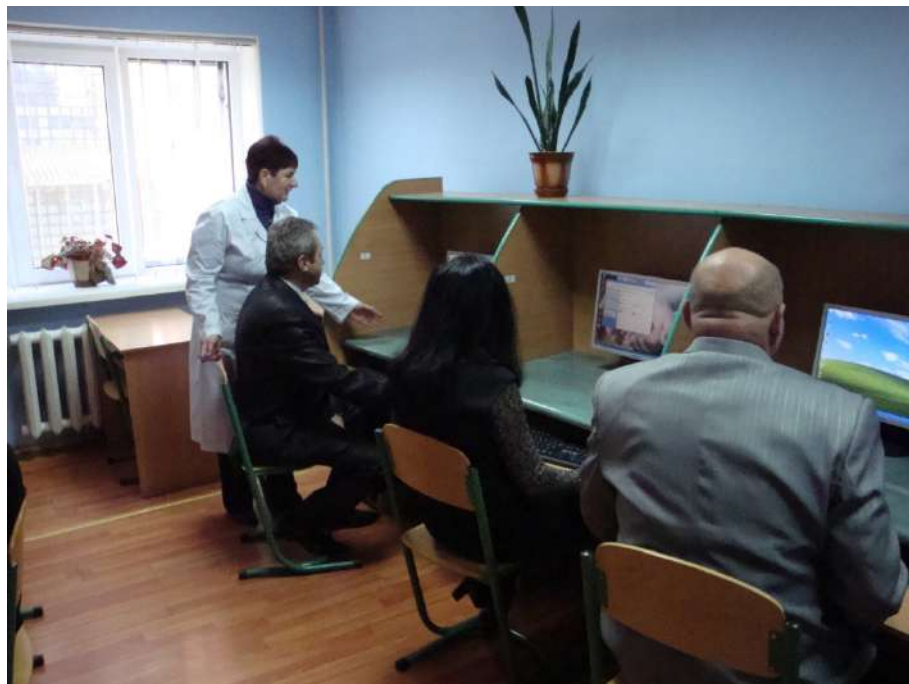
Представник наукової школи (доц. Литвинова О.Н.) входила у робочу групу з розробки проекту Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», який введено в дію 15 грудня 1992 року (згідно з Постановою Верховної Ради України від 19 листопада 1992 року N 2802-XII).

Науковцями школи було організовано післядипломне навчання організаторів охорони здоров'я на курсах первинної спеціалізації «Організація та управління охороною здоров'я» та тематичного удосконалення «Актуальні проблеми громадського здоров'я». Доц. Романюк Л.М. – відповідальна за навчально-методичне забезпечення післядипломного навчання на кафедрі залучала курсантів до конференцій, симпозіумів, неодноразово проводила

виїзні цикли післядипломного навчання для фахівців з організації охорони здоров'я у м. Хмельницький, Рівне, Одеса.

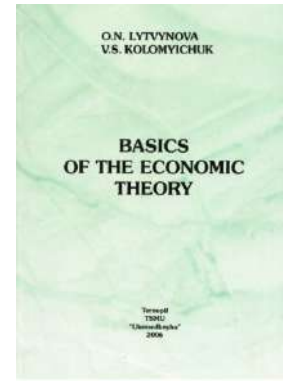
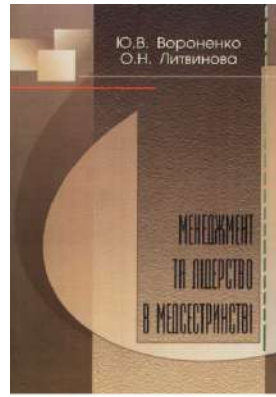

Доц. Романюк Л.М. під час проведення виїзного циклу післядипломного навчання для фахівців з організації охорони здоров'я у м. Одеса (2002 р.)

Доц. Романюк Л.М. проводить заняття із лікарями-курсантами циклу «Організація медичної допомоги»

Багато уваги приділялося вивченню питань менеджменту та управління у сфері охорони здоров'я, вивчення економічних механізмів функціонування системи охорони здоров'я.

Під керівництвом проф. Шульгає А. Г. на кафедрі соціальної медицини та організації охорони здоров'я була проведена низка науково-практичних конференцій: «Актуальні проблеми історії медицини України» (2004 р.), «Становлення сімейної медицини» (2006 р.), «Сучасний стан та перспективи розвитку доказової медицини у вітчизняній охороні здоров'я» (2009 р.).

Колектив кафедри під час проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції «Становлення сімейної медицини» (2006 р.)

Завдяки міжнародній діяльності проф. Шульгає А.Г. та налагодженню наукових контактів з науковцями з Німеччини, починаючи з 2019 р. науковці кафедри продовжили славу традицію проведення наукових конференцій та симпозіумів на новому міжнародному рівні. З 2019 р. у співпраці з проф. Тімо Ульріхсом та науковцями Акконського гуманітарного університету (м. Берлін) було започатковано щорічне проведення Міжнародного українсько-німецького симпозіуму з громадського здоров'я за підтримки Федерального міністерства охорони здоров'я Німеччини.

*Пленарне засідання першого міжнародного українсько-німецького симпозиуму
«Громадське здоров'я в соціальному і освітньому просторі – виклики
сьогодення і перспективи розвитку» (2019 р.)*

Активна співпраця з Акконським університетом (м. Берлін, Німеччина) вилилася у такі міжнародні заходи:

- серію вебінарів, присвячених питанням протидії COVID-19 та реагуванню систем охорони здоров'я в Україні, Німеччині та світі на пандемію SARS-CoV-2 на такі теми:

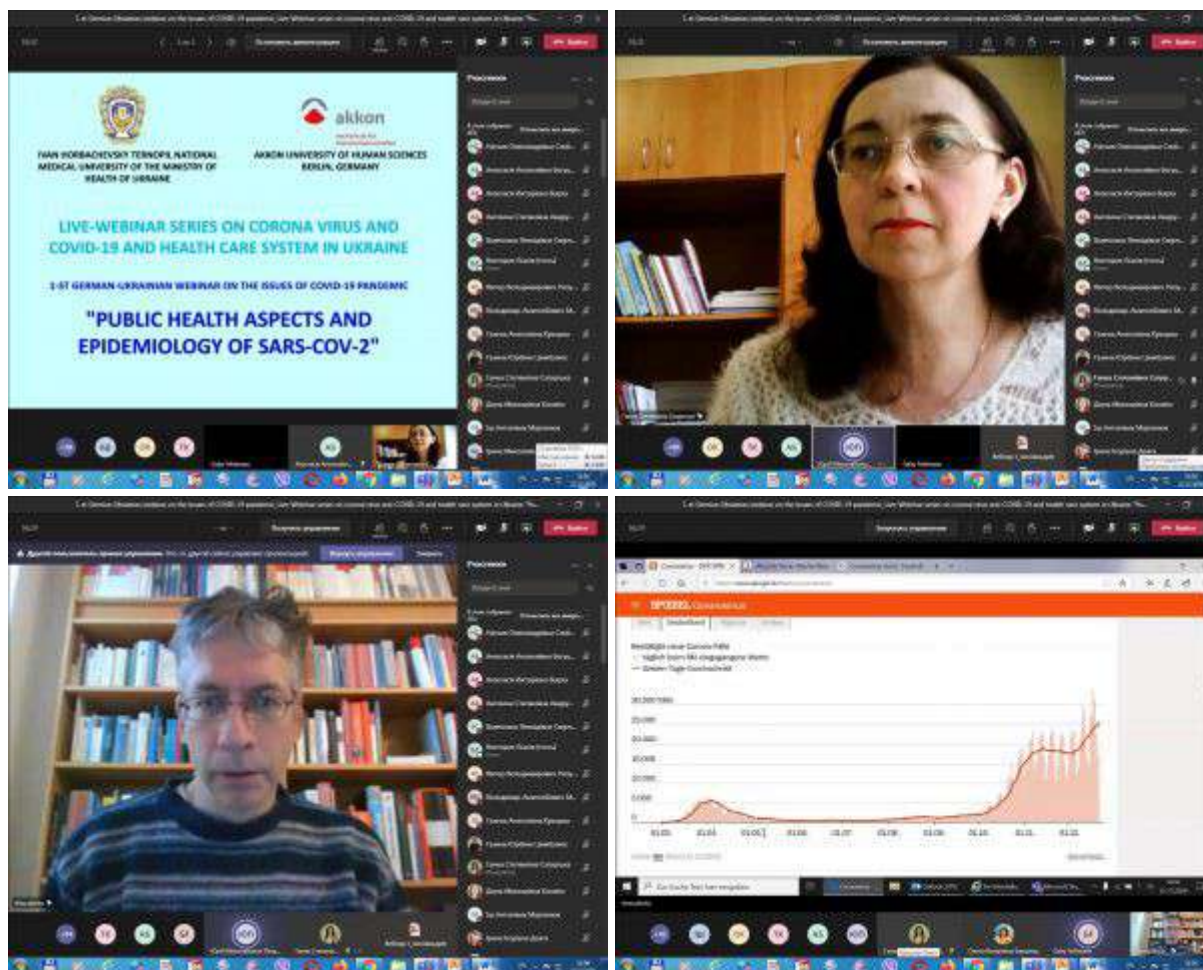
22.12.2020 - Аспекти охорони здоров'я та епідеміологія SARS-CoV-2 «Public health aspects and epidemiology of SARS-CoV-2» із залученням фахівців Львівського регіонального центру громадського здоров'я – Мар'яни Служинської та Христини Пак.

27.01.2021 - Діагностика та варіанти лікування COVID-19 «Diagnostics and treatment options of COVID-19» за участі представників асоціації дослідних фармацевтичних компаній (Німеччина), яку представляли Доктор Зігфрід Тром, Генеральний директор з Досліджень/розвитку/інновацій VFA та VFA BIO та пан Геральд Зіммер, керівник відділу міжнародних відносин VFA та член правління німецької мережі боротьби з занедбаними тропічними хворобами, д-ра мед. наук, проф. кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, дерматологією та венерологією ТНМУ проф. Василя Копчі, а також Львівського регіонального центру громадського здоров'я, який представляла Мар'яна Служинська.

17.02.2021 - Менеджмент спалаху / епідемії SARS-CoV-2 в Україні «Management of SARS-CoV-2 outbreak/epidemic in Ukraine» за участі Директора з Європейського представництва та міжнародних відносин в ABDA e.V. (Федеральний союз німецьких асоціацій фармацевтів), куратора Johanniterstift Berlin-Tegel магістра громадського здоров'я, магістра бізнес-адміністрування, д-ра Йенса Гобрехта та головного державного санітарного лікаря Тернопільської області Оксани Чайчук, в.о. директора ДУ «Тернопільський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України» Тернопіль, Україна.

- 24-25 березня 2021 року в режимі он-лайн студенти магістерської програми з громадського здоров'я взяли участь у 3-му Міжнародному

симпозіумі молодих дослідників з глобального здоров'я (3rd International Young Researchers' Symposium on Global Health), який було організовано на базі Університету гуманітарних наук Аккон, Берліні, Німеччина. На заході було надано можливість студентам ТНМУ спеціальності «Громадське здоров'я» Ігору Стецюку і Віктору Репуті представити результати своїх наукових досліджень на цьому науковому заході та обмінятися досвідом з молодими науковцями із Канади, Німеччини, Гани, Ірану, Уганди, США, Ємену, та ін. країн, які зацікавлені вирішенням проблем громадського здоров'я.

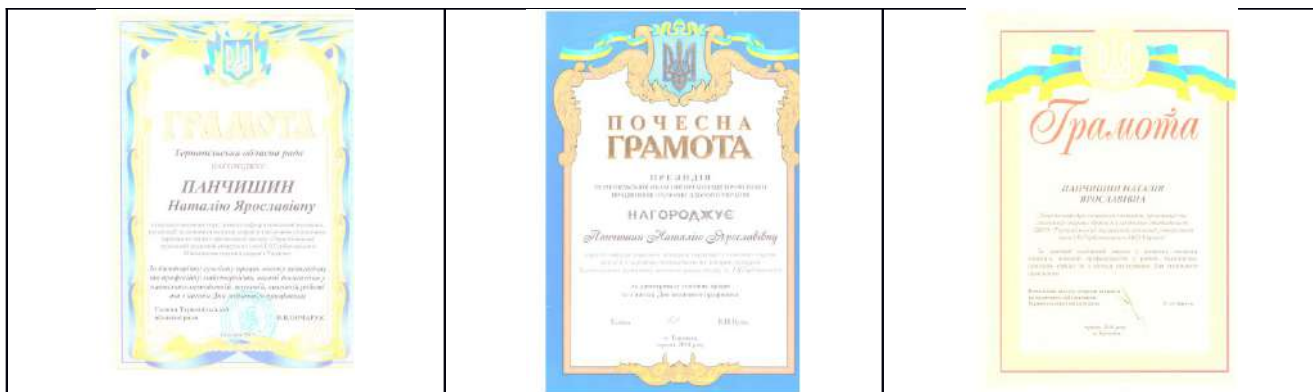
- низку Skure-лекцій студентам, які навчаються за спеціальністю «Громадське здоров'я» (2020 р.).

Завдяки проведенню даних заходів представники ТДМУ, зокрема професорсько-викладацького складу кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я та багатьох інших кафедр ТНМУ, студенти та аспіранти ознайомилися з актуальними питаннями громадського та глобального здоров'я та шляхами їх вирішення з врахуванням досвіду закордонних колег, обмінювалися досвідом у сфері громадського здоров'я з іншими учасниками заходів, що в цілому сприяє поглибленню міжнародної співпраці між університетами та підвищує фаховий потенціал, кваліфікацію, викладацький та науковий рівень учасників.

Плідна співпраця ТНМУ з Акконським Гуманітарним Університетом у Берліні (Akkon University of Human Sciences, Berlin) та, зокрема, Інститутом досліджень і міжнародної співпраці Акконського Гуманітарного Університету, отримані знання та досвід професорсько-викладацького складу та студентів щодо сучасних підходів до вирішення проблем громадського здоров'я на місцевому, регіональному та світовому рівнях впроваджуються в освітній процес не тільки освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я», рівень вищої освіти – магістр, але й інших освітніх та освітньо-наукових програм ТНМУ, що сприяло успішному проходженню акредитації освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я», освітньо-наукової програми «Медицина» та ін.

Представники наукової школи були неодноразово відзначені грамотами обласного та державного рівня. Так, завуч кафедри доц. Панчишин Н.Я. за довготривалу сумлінну працю була нагороджена грамотою Тернопільської обласної ради, президії Тернопільської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я України, відділом охорони здоров'я та медичного забезпечення Тернопільської міської ради.

Під науковим керівництвом професорів кафедри та відповідальної за роботу наукового гуртка доц. Романюк Н.Є. на кафедрі активно працює студентський науковий гурток, який займається науковими аспектами громадського здоров'я та соціально-медичними проблемами сьогодення. Студенти-гуртківці беруть участь у всеукраїнських та міжнародних конференціях, які проводяться у нашому ЗВО та в інших містах України, у

міжкафедральних семінарах, а також систематично відвідують студентські наукові засідання.

Студенти – призери Міжнародного конгресу студентів та молодих вчених

Засідання студентського наукового гуртка з куратором гуртка доц. Романюк Н.С.

Дисертації, захищені науковцями, які працюють на кафедрі:

1. Романюк Л.М. «Наукове обґрунтування диспансеризації населення на сільській лікарській дільниці» 14.02.03 – соціальна гігієна. Київ, 1991 р.
2. Смірнова В.Л. «Здоров'я неповної сім'ї, яка проживає в сільській місцевості, і заходи із його покращення». 14.00.33 – социальная гигиена и организация здравоохранения. Москва, 1992 р.

3. Панчишин Н.Я. «Синдром ендогенної інтоксикації у хворих на вовчакову нефропатію та його корекція на етапі стаціонарного лікування» 14.01.02 – внутрішні хвороби, Івано-Франківськ, 2001
4. Теренда (Лісовська) Н.О. «Клініко-імунологічна гетерогенність у хворих на системний червоний вовчак з НВs-антигенемією та її корекція» 14.01.02 – внутрішні хвороби, Івано-Франківськ, 2001
5. Литвинова О.Н. «Поєднаний вплив чинників зовнішнього середовища на здоров'я жителів великого міста (на прикладі міста Тернополя)» 14.02.01 – гігієна. Київ, 2002
6. Федчишин Н.Є. «Оптимізація моделі надання медичної допомоги хворим на гострий інфаркт міокарда в сільській місцевості» 14.02.03 – соціальна медицина. Київ, 2006
7. Шульгай А.Г. «Закономірності морфофункціональних змін судинного русла тонкої і товстої кишки при механічній жовтяниці та різних способах її корекції» 14.01.03 – нормальна анатомія. Тернопіль, 2006
8. Сатурська Г.С. «Особливості холінергічної регуляції серця тварин різної статі при адреналіновому пошкодженні міокарда за застосування модуляторів опіатних рецепторів» 14.03.04 – патологічна фізіологія. Тернопіль, 2009
9. Петрашик Ю.М. «Ергонімія Тернопільщини ХХ – ХХІ ст.» 10.02.01 – українська мова, Чернівці, 2013
10. Слободян Н.О. «Удосконалення управління соціогуманітарною компонентою господарської діяльності промислового підприємства» 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Тернопіль, 2015
11. Сатурська Г.С. «Патогенетичні особливості розвитку дифузного ішемічно-некротичного кардіосклерозу за різної чутливості організму до гіпоксії» 14.03.04 – патологічна фізіологія. Тернопіль, 2016
12. Ліштаба Л.В. «Формування механізму компетентності менеджерів в системі охорони здоров'я» 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Тернопіль, 2017
13. Теренда Н.О. «Медико-соціальне обґрунтування оптимізації системи надання медичної допомоги хворим на інфаркт міокарда» 14.02.03 – соціальна медицина. Харків, 2018

Дисертації, які виконані під керівництвом проф. О.М. Голяченка:

Докторська дисертація:

1. **Васільєв К. К.** «Формування та розвиток Одеського науково-медичного центру та його роль у створенні вітчизняної епідеміології та мікробіології». – Москва, 1993 р.

Кандидатські дисертації:

2. **Килівник В. С.** «Наукове обґрунтування організації медичної реабілітації в сільській місцевості». – Київ, 1987 р.
3. **Тарасюк В. С.** «Профілактика летальних випадків у дітей першого року життя в сільській місцевості степової зони України». – Київ, 1990 р.
4. **Бойчук А. І.** «Травми в сільській місцевості». – Київ, 1990 р.
5. **Романюк Л. М.** «Наукове обґрунтування диспансеризації населення на сільській лікарській дільниці». – Київ, 1991 р.

6. **Смірнова В. Л.** «Здоров'я неповної сім'ї, яка проживає в сільській місцевості, і заходи із його покращення». – Москва, 1992 р.
7. **Лавріненко О. М.** Розповсюдженість, фактори ризику гіпертонічної хвороби і організація медико-соціальної допомоги хворим в сільському районі. – Москва, 1992 р.
8. **Ярош Н. П.** «Наукове обґрунтування ролі та місця обласної лікарні в системі охорони здоров'я на сучасному етапі реформування галузі». – Київ, 2001 р.
9. **Медведовська Н. В.** «Медико-соціальні аспекти захворюваності та шляхи оптимізації медичної допомоги офтальмологічним хворим». – Київ, 2001 р.
10. **Андрієвський І. Ю.** «Медико-соціальна характеристика формування хвороб системи кровообігу у сільського населення та удосконалення надання йому медичної допомоги». – Київ, 2007 р.
11. **Побережний А. І.** «Організація швидкої медичної допомоги сільському населенню». – Київ, 2007 р.

Дисертації, які виконані під керівництвом проф. А.Г. Шульгая:

Докторські дисертації:

1. Теренда Н.О. «Медико-соціальне обґрунтування оптимізації системи надання медичної допомоги хворим на інфаркт міокарда» 14.02.03 – соціальна медицина. Харків, 2018
2. **Татарчук Л.В.** «Особливості ремоделювання структур дванадцятипалої, порожньої та клубової кишок при резекції різних об'ємів паренхіми печінки і корекції післяопераційних ускладнень» 14.03.01 – нормальна анатомія, 2019.

Кандидатські дисертації:

3. Левків М.О. «Морфофункціональна характеристика привушної слинної залози при механічній жовтяниці» 14.03.01 – нормальна анатомія. Тернопіль, 2014
4. Кіцак Я.М. «Морфофункціональна характеристика клубового отвору в умовах обтураційного холестазу та його корекції». 14.03.01 – нормальна анатомія. Тернопіль, 2015
5. Твердохліб (Стоян) Н.О. «Морфофункціональні основи ремоделювання слизової оболонки порожнини рота при механічній жовтяниці та за умов корегуючих впливів» 14.03.01 – нормальна анатомія. Тернопіль, 2015
6. Мокра А.П. «Морфофункціональні особливості вікових змін підшлункової залози при гіпертензії в малому колі кровообігу» 14.03.01 – нормальна анатомія. Тернопіль, 2017

Кандидатські дисертації, які виконуються під керівництвом проф. А.Г. Шульгая:

Пискливець Т.І. «Роль гострої крововтрати в патогенезі гепаторенального синдрому за умов поєднаної скелетної травми та його корекція».

Кандидатські дисертації, які виконуються під керівництвом проф. Н.О. Теренди:

Романів М.П. «Медико-соціальне обґрунтування моделі онкогінекологічної допомоги в Україні».